

האמרי רבנן: תגלחת לא מעכבת ומותר הוא לשתות יין בזריקת אחד מן הדמים, ולמה לא יהא לו תקנה?!

ומשנינן: לעולם אליבא דרבנן הסוברים שאין התגלחת מעכבת, ומאי "אין לו תקנה" — למצות גילוח ששוב לא יוכל לקיימה, שהרי קרבנותיו עלו לו, ואילו גילוח אינו יכול לעשות ביום זה, שאין גילוח אלא בטהרה.

אמר רבי יוסי ברבי חנינא:

נזיר שכלו לו ימיו, שמנה כל ימי נזירותו ועומד הוא ביום הבאת קרבנותיו, ועדיין לא נזרק עליו אפילו אחד מן הדמים⁽⁹⁾, הרי זה לוקה על הטומאה, ואינו לוקה על התגלחת, ולא על היין.

ומקשינן: מאי שנא טומאה דלקי — אפילו שכבר כלו ימי נזירותו — כיון דאמר קרא: "כל ימי הזיר לה' על נפש מת לא יבוא", ולכך אמר הכתוב "כל" ימי, לרבות ימים שאחר מלאת — עד שיזרק עליו אחד מן הדמים⁽¹⁰⁾ — כימים שלפני מלאת שהוא אסור ולוקה על הטומאה.

אי הכי, אתגלחת נמי ליחיב, דהא גבי תגלחת נמי אמר רחמנא: "כל ימי נדר נזרו

תער לא יעבור על ראשו", לעשות ימים שלאחר מלאת כימים שלפני מלאת.

ותו תיקשי גם על מה שאמר רבי יוסי ברבי חנינא אינו לוקה על היין, שהרי:

כתיב נמי "כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מנפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל", לעשות ימים שלאחר מלאת, כימים שלפני מלאת?!

ומשנינן: שאני הכא גבי טומאה שהוא א-10 לוקה, כיון דאמר רחמנא: "וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו", ומלמד הכתוב:

טומאת מי שנזרו אינו תלוי לו אלא בראשו — דהיינו שעדיין לא הביא קרבנותיו ולא גילח⁽¹⁾ — טומאה היא, אבל גילוח שער ושתית יין אין לוקה עליהן כשאין נזרו תלוי לו אלא בראשו, שהרי לא נאמר בהן כמו שנאמר בטומאה.

מיתבי:

נזיר שכלו לו ימיו, הרי זה אסור לגלח ולשתות יין וליטמא למתים, ואם גילח ושתה יין ונטמא למתים, הרי זה סופג את הארבעים.

1. א. כלומר: לדעת הסובר שזריקת אחד מן הדמים בלבד היא שמעכבת, מיקרי "נזרו תלוי לו בראשו" עד שיביא קרבן אחד, ולדעת רבי אליעזר שאינו מותר עד שיגלח מיקרי "נזרו תלוי לו בראשו" עד שיגלח.

וביאררו התוספות: "ומיקרי שפיר נזירות תלוי בראשו אע"פ שעדיין לא הביא קרבנותיו [לדעת חכמים], לפי שאין בגופו לעשות אלא תגלחת".

שם; ועל כן נתבאר כאן כפי פשטות משמעות הסוגיא שלפנינו.

9. היינו לדעת חכמים שבזריקת אחד מן הדמים כבר הותר, ולרבי אליעזר עד שיגמור את כל המעשים כולן.

10. או עד אחר המעשים כולן, למר כדאית ליה, ולמר כדאית ליה.

ומסקינן: אכן תיובתא!

אם נולד הבן עד שבעים יום [ויום שבעים ככלל] מהיום שהתחיל למנות את נזירותו שלו, ונמצא שיש בזמן שנותר לו מהנזירות שלו כדי שיעור ניהוג סתם נזירות שקיבל עליו לכשיוולד לו בנו —

מתניתין:

האומר (2) הריני נזיר לכשיהא לי בן, ונזיר מאה יום:

הרי זה לא הפסיד כלום במה שקיבל על עצמו נזירות בנו, ואינו צריך להוסיף כלום על נזירותו הקודמת, אלא שתי הנזירות מובלעות זו בזו, כך, שהימים הנותרים עולים לו הן להשלמת נזירותו והן לנזירות בנו. (3)

התחיל למנות את שלו ונולד לו בן, ועליו להפסיק ממנין נזירותו שלו ולהתחיל את של בנו, היות וקיבל את של בנו תחילה, וכפי שנתבאר במשנה הקודמת —

וחייבה מלקות על כולן כאחד, דמזה נראה שאין חילוק ביניהם, וכשלוקה על הטומאה לוקה אף על האחרים, וכשאינו לוקה על האחרים אף על הטומאה אינו לוקה, ומסקינן בתיובתא, וזה הוא שפסק הרמב"ם שאחר זריקת אחד מן הדמים הרי הוא אסור ככולן, ואינו לוקה עליהם.

ב. יש מן האחרונים שפירשו את הסוגיא [שלא להידחק כדברי התוספות], על פי שיטת הרמב"ם [נזירות ח א] וכפי שפירשה בחידושי מרן רי"ז הלוי שם, שאפילו לפי חכמים הסוברים שפקעה הנזירות בזריקת אחד מן הדמים, מכל מקום משום מצוה אסור הוא בכל איסורי הנזירות עד אחר המעשים כולן, ראה שם.

2. דברי התוספות למשנה זו נדפסו בדף יג ב.

ולפי זה ביאור הסוגיא הוא, דבתחלה סלקא דעתין שרבי יוסי ברבי חנינא מדבר קודם שנזרק עליו אחד מן הדמים, ועל זה מקשה הגמרא כדמקשה אליבא דהתוספות.

3. א. כתבו התוספות "כיון דשל בנו מובלעין בתוך המאה יום עולים לשל בנו ולשלו, וישלים מאה יום ויגלח על שניהם ויביא שני קרבנות".

ותירוץ הגמרא "שאני הכא דכתיב וטמא ראש נזרו מי שנזרו תלוי לו בראשו", היינו לומר, שאין כוונת רבי יוסי ברבי חנינא קודם שנזרק עליו אחד מן הדמים, אלא במי שכבר נזרק עליו אחד מן הדמים ועדיין לא גילח ו"נזרו תלוי לו בראשו" כפשוטו, וללמד בא הכתוב, שאחר זריקת אחד מן הדמים שהוא אסור ככולן וכמו שכתב הרמב"ם, אם נטמא חייב הוא אפילו מלקות, אבל אם עבר על שאר איסורי הנזיר הרי זה אינו לוקה עליהם.

ומה שכתבו שיגלח אחת על שתייהן, היינו דוקא אם לא נותרו שלשים יום לתשלום נזירות מאת הימים לאחר השלמת הנזירות החופפת, אבל אם נולד הבן קודם ארבעים יום, שאחר הנזירות החופפת עדיין יש לו להשלים שלשים יום כדי שיעור תגלחת, אז יביא קרבנותיו על נזירות בנו בתום הנזירות החופפת ויגלח, ושוב יביא קרבנות על נזירותו שלו בסוף הנזירות שלו ויגלח בשנית, וראה ב"ארזי הלבנון".

ב. ביאר המאירי את הטעם שהן מובלעות זו בזו וניהוג הנזירות חופפות, "לפי שבשעה

ומקשה הגמרא על רבי יוסי ברבי חנינא, מהברייתא שלא חילקה בין טומאה לשאר

אבל אם נולד הבן **לאחר שבעים** יום מתחלת מנין נזירותו שלו, שאין במספר הימים הנותרים לתשלום הנזירות שלו כדי שיעור ניהוג סתם נזירות שקיבל על בנו (4) –

הרי זה **סותר**, (5) כלומר: מניח את נזירותו שלו ונוהג את נזירות בנו, ורק כשיסיים את

נזירות בנו, אז יחזור להשלמת נזירותו שלו ויביא בסופה שני קרבנות ויגלח אחת.

והטעם: משום שאין תגלחת [כלומר: שיעור נזירות שבסופה תגלחת] (6) פחות משלשים יום.

שקיבל נזירות בנו היה בדעתו שאם יוכל להבליעו בתוך נזירות המאה יעלו לו לנזירות הבן ולנזירות המאה, וכן נראה מפירוש הרא"ש.

ג. ביארו התוספות, שאין דין משנתנו דומה לדין המשנה הקודמת כשאמר: "הריני נזיר כשיהיה לי בן, ונזיר" והתחיל למנות ונולד הבן, שאין הנזירות חופפות, כי שם הרי קיבל על נזירות שלו שלשים יום בלבד [נזיר" היינו סתם נזירות שהיא שלשים יום, ולא כבמשנתנו שקיבל מאה יום], והרי זה כמי שנולד הבן לאחר שבעים שאין הנזירות חופפות.

ואולם משכחת לה אף אם אמר "הריני נזיר כשיהיה לי בן ונזיר" שיהיו הנזירות חופפות, וכגון שנולד לו בן ביום שהתחיל נזירותו, כי היות והזמן שנותר מהנזירות שלו שוה לשיעור הנזירות שקיבל עליו לכשילד בנו, הרי זה לא הפסיד כלום, וינהג נזירות אחת עבור שניהם.

ד. דין זה שניהוג נזירות אחת עולה לו לשניהם, אינו אלא באופן שאת נזירות בנו הוא קיבל קודם שקיבל את נזירותו שלו, שאלמלא החפיפה היה צריך להפסיק את נזירותו ולנהוג את של בנו, וכמבואר במשנה הקודמת, אבל אם קיבל תחילה את נזירותו שלו, ונהג שבעים יום בלבד ונולד לו בן, אין הנזירות חופפות אלא ישלים תחילה את שלו ואחר כך ינהג את של בנו, כן היא שיטת התוספות, וראה מה שכתב הרא"ש.

4. ובכלל דין המשנה כשנולד ביום שבעים

ואחד, היות ואין נזירות בנו מתחלת אלא ביום המחרת, וכפי שיתבאר הטעם בגמרא, ונמצא שאין בימים שנותרו לנזירותו כדי ניהוג נזירות של בנו.

5. התוספות לא גרסי "סותר שבעים".

6. א. כתבו התוספות: לשון תגלחת אינו מכוון, דטפי הוה ליה למימר שאין נזירות פחות משלשים יום, ונקט "שאינ תגלחת" למימר מכשישלים שלשים של בנו, יחזור למניינו וישלים נזירות מאת הימים ויגלח בסוף כל המנין אחד לכולן, אבל בסוף מנין דבנו אינו מגלח, דאם כן לא יוכל להשלים אחר כך נזירות שלו, דליכא שלשים יום מנזירות.

וראה בתוספות מד א ד"ה חומר שכתבו "בעינן גידול שער כדי גידול שער סתם נזירות", ומבואר ששיעור שלשים יום לגידול שער היינו כדי שיעור סתם נזירות, ונמצא שבכלל דין אין גידול שער פחות משלשים יום שאין נזירות פחות משלשים יום, וכזה מתבאר יותר לשון המשנה כאן; וכזה מתבאר גם לשונם כאן דליכא שלשים יום מנזירות, שלכאורה היה להם לומר ליכא שלשים יום של גידול שער, שהרי זה עיקר הטעם שצריך להמתין שלשים יום לגילוח שני, כמבואר בתוספות במשנה הקודמת, אלא שלמבואר הכל דבר אחד.

ב. הרמב"ם [כפי שפירשו דבריו בקרן אורה וחדושי מרן רי"ז הלוי, וראה שיטה זו גם במאירי] מפרש את משנתנו באופן שאין צריך

הוא להביא קרבנותיו ולגלח ביום שנשלם נזירותו דהיינו ביום המאה, משום ד"מקצת היום ככולו", ואולם לכתחילה אין הוא מביא קרבנותיו עד יום המאה ואחד, וכפי שנתבאר בסוגיא לעיל דף ה ב לשיטת רב מתנא; ודין זה שאינו מגלח לכתחילה ביום השלמת הנזירות, מדרבנן הוא לשיטת התוספות בסוגייתנו. (7)

אמר רב: אם נולד הבן ביום השבעים עצמו:

יום השבעים עולה לו מקצתו הראשון **לכאן** דהיינו לנזירות מאת הימים, ונחשב כאילו כבר מנה שבעים יום ש"מקצת היום ככולו", (8) וסוף אותו יום שבעים עצמו עולה לו גם **לכאן** דהיינו לנזירות בנו, להחשיב את

כלומר: כיון שאמר "הריני נזיר לכשיהא לי בן" הרי חייב הוא לנהוג נזירות בשביל בנו שלשים יום, שזה הוא השיעור הפחות שבנזירות, ונמצא שאם נולד הבן לאחר שבעים אין ימי נזירות בנו מובלעים בימים שנותרו לנזירותו שלו, כי נזירות בנו היא שלשים יום, ועד לסיום נזירותו שלו לא נותר אלא פחות משלשים יום, וכל כי האי גוונא אין הנזירויות חופפות.

גמרא:

שנינו במשנה: הריני נזיר לכשיהא לי בן ונזיר, נולד עד שבעים לא הפסיד כלום:

מי שקיבל עליו נזירות של מאה יום, יכול

שכאשר יסיים את נזירות בנו ויגלח, לא יהא לו די בהשלמת הימים שנותרו לו מהנזירות שלו, היות ולא יגדל שעריו כדי שיעור הראוי לתגלחת, ויצטרך להפסיד ולהוסיף על ימי נזירותו שקיבל עליו כדי שיעור גידול שער, [וראה תוספת דברים בדעת הרמב"ם בחידושי מרן רי"ז הלוי בהלכות נזירות].

7. פירשו כאן התוספות את טעם הדין שלכתחילה אינו סומך על "מקצת היום ככולו", שהוא משום גזירה אטו אמר "הריני מקבל עלי נזירות של מאה יום שלמים", שאז מעיקר הדין אינו יכול לגלח ביום המאה, היות והתנה שיהיה "שלמים" ולא יהיה די במקצת היום.

ושיטתם כאן שדין זה הוא מדרבנן אינו מוסכם, ואף בדברי התוספות עצמם יש סתירה בזה, וכפי שזכור בהערות שבסוגיא שם.

8. נתבאר על פי התוספות; ויש בדבריהם

לידחק בלשון המשנה "שאין תגלחת פחותה משלשים יום", והוא:

משנתנו אינה עוסקת בחפיפת נזירויות ולעולם אין הנזירויות מובלעות זו בזו, ומשנתנו באה ללמד שאין תגלחת פחותה משלשים יום דהיינו שאין גידול שער פחות משלשים יום ואין הוא ראוי לקיום מצות תגלחת אם לא שיש בין התגלחת הקודמת לתגלחת זו שלשים יום, וכשאירע שאין בהם כדי שיעור זה צריך הוא להמשיך נזירותו עד שיגדל שער, והרמב"ם לשיטתו [כפי שנתבאר בהערות שבמשנה הקודמת] שלעולם אינו חוזר לנזירות שלו אלא אחר שגילח על נזירות בנו.

ולפיכך אם נולד הבן עד שבעים יום, כך שנותרו ממנין הנזירות שלו שלשים יום כדי גידול שער, נמצא שאחר סיום נזירות בנו והגילוח שלאחריה, די לו בהשלמת נזירותו כפי שקיבל עליו ולא הפסיד כלום מעבר לקבלתו, אבל אם נולד הבן אחר שבעים יום, הרי נמצא

מקצת יום השבעים כיום הראשון של נזירות בנו, (9) וכשיעברו עשרים ותשע יום נוספים, דהיינו ביום התשעים ותשע לקבלת הנזירות שלו, יסתיים מנין ימי נזירות בנו –

ולפיכך: כשם שאת קרבנותיו על נזירות בנו מביא הוא לכתחילה ביום המאה לקבלת הנזירות שלו, שהרי הוא יום השלשים ואחד למנין ימי נזירות בנו [שהחלו לדברי רב ביום השבעים], יכול הוא להביא באותו יום אף את הקרבנות של נזירות מאת הימים, (10) ואף שלכתחילה היה צריך להביאם רק למחרת דהיינו ביום המאה ואחד לנזירותו. (11)

מקשה על כך הגמרא, והרי תנן במשנתנו:

נולד לו בן עד שבעים ויום שבעים בכלל, לא הפסיד כלום במה שהוסיף להזיר את עצמו בשביל בנו, כי הנזירות חופפות.

ואי פלקא דעתך שאם נולד הבן ביום השבעים הרי יום זה "עולה לכאן ולכאן", ואם כן יכול הוא להביא אף את קרבנות נזירותו שלו ביום המאה, הרי נמצא שעל ידי תוספת הנזירות שקיבל על עצמו בשביל בנו לא רק שלא הפסיד מאומה להוסיף נזירות על עצמו, אלא שאף איתגורי מיתגר [מרויח הוא] –

כי אם לא היה מקבל נזירות בהולדת בנו, היה צריך להמתין עם קרבנות נזירותו עד

שאותו תגלחת עולה לנזירות בנו מן הדין שהוא יום שלשים ואחד לבנו, עולה נמי אותו תגלחת גם לנזירות דנפשיה שהוא מאה יום, נראה מהלשון שאינו מביא אלא קרבן אחד לשניהם, ובודאי לא לזה נתכוונו התוספות, אלא מביא שתי קרבנות ומגלח אחת, שהרי כיון דמעיקר הדין צריך להביא שתי קרבנות כמבואר בתוספות במשנה, מהיכי תיתי נקל כאן להביא קרבן שהוא מחוייב בו מדאורייתא, שהרי לא הקילו אלא במה שאינו חייב בו אלא מדרבנן.

11. בפירוש הרא"ש מבואר [בפירוש אחד, שהוא על דרך פירוש התוספות], שהטעם בזה אינו משום שמתוך שמביא לקרבנות בנו מביא אף לשלו, אלא שיום השבעים מתוך שמקצתו עולה לנזירות שלו ומקצתו עולה לנזירות בנו, נחשב אותו יום לגבי הנזירות שלו כשני ימים, וממילא נשלמה נזירות שלו ביום שנשלם נזירות בנו, וכתב על זה הרא"ש שפירוש זה תמוה לומר שיעלה יום אחד לשני ימים; וביותר מבואר בפירוש הרא"ש [שהובא לקמן בהערה]

חידוש, כי עד כה לא שמענו שנאמר "מקצת היום ככולו" אלא בתחילת הנזירות או בסופה, אבל לא שמענו שהמונה כמה ימי נזירות רצופים, לא נחשיב לו במנין הימים אלא את מקצת היום שבכל יום ויום; ואילו בדבריהם כאן מתבאר, שמקצת יום השבעים בלבד היא זו שעולה לו למנין ימי נזירות מאת הימים, ואף שאין כאן סוף או תחילת נזירות, שהרי אף יום השבעים ואחד הוא ממנין ימי הנזירות [אלא שהוא חופף עם נזירות בנו]; וראה מה שכתב המאירי בד"ה ויש מתרצין; וראה היטב מה שכתב הקרן אורה לקמן, גבי יום שבעה של אבילות עולה לכאן ולכאן.

9. כשאר מי שמקבל נזירות בחצי היום, שהזמן שנותר עד סוף היום עולה לו ליום שלם כי "מקצת היום ככולו".

10. לשון התוספות הוא: "ונפקא מינה השתא שיום שבעים עולה לכאן ולכאן, שיוכל לגלח ביום המאה שהוא יום שלשים ואחד לבנו, מתוך

ותיקשי לרב הסובר שאפשר להחשיב יום אחד לכאן ולכאן, שאם כן נמצא שאף אם נולד הבן ביום שבעים ואחד הנזירות חופפות ואינו מפסיד כלום –

שהרי יום השבעים ואחד עולה תחלתו לנזירותו שלו, וסופו לנזירות בנו [לדעת רב], ונמצא שנזירות בנו מסתיימת ביום המאה של הנזירות שלו, שהוא יום השלשים של נזירות בנו [מאחר שאתה אומר שיום הראשון של נזירות בנו הוא יום השבעים ואחד], ונמצא שאינו מפסיד כלום אלא שתי הנזירות חופפות, היות ומובלעת נזירות בנו בתוך נזירות שלו! (12)

ומשנינן: מאי "אחר" שבעים דמתניתין דקתני: סותר –

לאו היינו אחר ממש, אלא "אחר אחר שבעים", כלומר: רק אם נולד ביום השבעים ושנים אז הוא סותר ומפסיד.

ומקשינן עלה: אבל אם נולד אחר שבעים ממש דהיינו ביום שבעים ואחד מאי יהיה דינו? הכי נמי ד – לפי דבריך – לא סתרי!

אי הכי, מאי איריא דתני במשנתנו "נולד עד

יום המאה ואחד, ועד שיזרק עליו אחד מן הדמים ביום המאה ואחד אסור הוא בכל דיני נזירות; ואילו משהוסיף לידור משום בנו, יכול הוא – לדעת רב – להקריב קרבנותיו כבר ביום המאה ולהפקיע נזירותו מעליו.

והיות ושנינו "לא הפסיד כלום" ולא שנינו: "הרויח בלידת הבן הרי משמע דלא כרב!?"

ומשנינן: אלא אכן בדין הוא דלא ליתני במשנתנו "עד שבעים" דלא הפסיד, היות ואם נולד ביום שבעים עצמו הרי לא די שלא הפסיד אלא אף הרויח, וכדרב, והיה לו לתנא לומר שביום שבעים הרויח.

ומשום דקתני סיפא: אחר שבעים "סותר", דהיינו שאין הנזירות חופפות "והפסיד" בקבלת נזירות בנו – לפיכך קתני נמי ברישא: עד שבעים לא "הפסיד" כלום, ואף שביום שבעים עצמו לא די שלא הפסיד אלא הרויח.

תא שמע דלא כרב מהסיפא של משנתנו:

נולד אחר שבעים הרי זה סותר ומונה שתי נזירות נפרדות, ומבואר שאם נולד הבן ביום שבעים ואחד אין נזירות בנו מובלעת בהשלמת הנזירות שלו –

ופחתו מן המאה".

ובקרן אורה כתב אף הוא כסברא זו שיום השבעים נחשב כשני ימים, אלא שהוא ארכבה אתרי ריכשי, וסברא זו אינה מועלת אלא לומר, שמתוך שהוא יום שלשים ואחד לנזירות בנו, חשוב גם יום המאה כיום ק"א לנזירות שלו.

12. הקשה הרא"ש: והרי לרב אין מובלעים ימי

סברא זו מועילה אפילו להקדים תשלום נזירותו לתשלום נזירות בנו.

ואף דעת המאירי [בפירוש אחד שהוא על פי פירוש התוספות] שאותו יום שבעים נמנה לגבי הנזירות שלו כשני ימים, ולדעתו, אין זה דוקא להקדים הקרבנות ליום המאה אלא "שיהא יום שבעים נחשב לשני ימים, עד שאם גילח ביום תשעים ותשע יצא, והרויח יום אחד

וכן הוא ודאי דמתניתין לרב שמע מינה, כלומר: (13) ממשנתנו יש סתירה לרב הסובר שיום הלידה עולה לכאן ולכאן, ולדעת משנתנו יום הלידה נגרר כולו אחר ימים שעברו, ואין הוא נחשב תחילת נזירות לנזירות בנו. (14)

רב — הסובר: יום שבעים עולה לכאן ולכאן, דלא כמשנתנו — **כמאן אמרה לשמעתיה** [וכדעת מי הוא סובר]?

אילימא כאבא שאול.

שבעים לא הפסיד כלום, והרי אפילו אחר **שבעים** דהיינו ביום שבעים ואחד נמי הא אמרת דלא סתר! ?

אלא שמע מינה: אחר שבעים ששינוי שהוא סותר היינו אחר ממש, ומשום דיום השבעים ואחד אינו עולה אלא לנזירות שלו ואינו עולה לנזירות בנו שאין יום אחד עולה לכאן ולכאן, ונמצא תחילת מנין נזירות בנו היא ביום השבעים ושנים, ומסתיימת ביום המאה ואחד, ואינה מובלעת בהשלמת הנזירות שלו, ולכן הוא סותר ומפסיד למנות נזירות נפרדת לבנו.

את מה שכתבו התוספות במשנה, שאם נולד הבן באותו יום שהתחילה הנזירות שלו, אינו מונה שתי נזירויות היות ומובלעים ימי נזירות בנו בנזירותו שלו, הרי שהיום הראשון של הנזירות שלו עולה לכאן ולכאן.

ומשום דודאי כיון דהוא תחילת נזירות לזה כמו לזה, למה יעלה לאחד יותר מלשני, אבל ביום השבעים שהוא התחיל את הנזירות שלו כבר זה ימים רבים, סברא הוא דיום הלידה נחשב ונגרר אחר הימים שעברו, דהיינו לנזירות שלו, ונזירות הבן תתחיל לאחר יום הלידה.

ב. הקשו התוספות: הרי בסוגיא לעיל ו א מבואר במי שנוזר שתי נזירויות ומונה אותן האחת אחר השניה, שיום השלשים של הנזירות הראשונה עולה אף לתחלת הנזירות השניה, וכלשון הגמרא "יום שלשים עולה לכאן ולכאן", ואילו כאן מבואר שאין יום אחד עולה לכאן ולכאן! ?

ותירצו: שאני התם דאותו יום בין שתי נזירות, וראוי להחשיבו תחילתו לנזירות ראשון וסופו לנזירות שני, משום דכיון דהביא קרבנותיו אם כן נגמר נזירותו, דין הוא שיתחיל נזירות השני מיד, מידי דהוה אמקבל נזירות בחצי היום,

נזירות בנו בתוך ימי נזירותו, שהרי ימי נזירותו שלמו ביום התשעים ותשע, כיון שיום השבעים עולה לו לשני ימים, ואילו ימי נזירות בנו לא שלמו אלא ביום שלאחריו! ?

ותירץ, שאין הדין תלוי במה שהוא נהג נזירות בפועל אלא במה שקיבל עליו, ולפי מה שקיבל לא מסתיימת נזירותו אלא ביום המאה. והיינו דהרא"ש לשיטתו שהוא סובר: יום שבעים עולה לשני ימים לגבי הנזירות שלו, ואפילו במקום שנזירות בנו לא מסתיימת באותו יום [ואולם צריך ביאור, שהרי גם הרא"ש לא הקיל בזה אלא לגבי דין הקרבנות שהוא רק מדרבנן, כמפורש בדבריו, וראה קרן אורה בשם השיטה מקובצת, ומה שכתב על זה בקרן אורה]; אבל בתוספות כאן מפורש, שבכי האי גוונא לא הוקדם יומו כלל, וצריך לכתחילה להביא ביום מאה ואחד את קרבנותיו.

13. לשון נזיר משונה; והרא"ש גרס: ומתניתין ליתא לדרב, כלומר: לית לה להא דרב.

14. א. כתבו התוספות: שאין מסקנת הגמרא כאן שאין יום הלידה עולה לכאן ולכאן, סותרת

דתניא:

מי שמת לו מת, הרי הוא נוהג אבילות שבעה ימים מיום קבורת מתו, והוא נקרא כאן "גזירת שבעה", ועד שלשים יום מקבורת מתו עדיין הוא אסור ברחיצה, בתכבוסת, בגיהוץ ובתספורת, והוא נקרא כאן "גזירת שלשים".

הקובר את מתו שלשה ימים⁽¹⁵⁾ קודם לרגל

היינו שחל הרגל מיום הרביעי ואילך, בטלה הימנו גזירת אבילות של "שבעה", ואינו מבטל גזירת שלשים כיון שעדיין לא החל בה.⁽¹⁶⁾

ואם קבר את מתו שמונה ימים קודם לרגל היינו שחל הרגל מיום התשיעי ואילך, וכבר חל עליו בערב הרגל גזירת שלשים, בטלה הימנו גזירת אבילות של "שלשים".⁽¹⁷⁾

להחשיב את סוף היום כיום שלם לגבי הנזירות השניה.

ואולם לפי הבנה זו נמצא, שאת סוף היום כיון שאנו משייכים אותה לראשונה, שוב אי אפשר לשייכו לשניה, ואילו את הימים הבאים אנו מחשיבים כעולים לשתי הנזירות גם יחד כיון שמובלעות הן זו בזו, והוא ענין הצריך תלמוד.

15. הטעם בזה כתב רש"י במועד קטן י"ט א, משום שעיקר האבלות אינה אלא שלשה ימים, וראה גם בתוספות שם; וכתבו התוספות כאן — על פי הגמרא במועד קטן — שאין הלכה כן, אלא אפילו שעה אחת קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שבעה.

16. והרי זה כאילו הוא ביום השמיני לענין גזירת שלשים, וימי הרגל עולים לו במנין השלשים, ולאחר הרגל משלים את הנותר לגזירת שלשים.

17. לשון התוספות הוא: "בטלה הימנו גזירת שלשים לענין תספורת", ומשמע שלדעת תנא קמא לא בטלה הימנו גזירת שלשים אלא לענין תספורת כדי שיהיה יוכל לספר ערב הרגל, ואילו כל שאר דיני "שלשים" לא בטלו, ובמאירי כתב לא כן.

דאותו יום עצמו עולה למנין נזירות; אבל הכא דיום לידה דהיינו עא עומד באמצע נזירות ידיה ובהתחלת נזירות דבריה, ראוי להחשיבו כולו לנזירות ידיה אחר ימים שעברו, משום דגם הוא מחשבון מאה ימים, וכיון שאותו יום עא נחשב אחר מאה, שוב אין למנותו שיהיה חשוב כיום שלם להיות נחשב נזירות אחר, לכך אינו עולה לבנו לתנא דמתניתין.

ביאור תירוצם:

עיקר הטעם שאין אנו מחשיבים את מקצת היום שנותר כיום שלם לגבי נזירות בנו, הוא משום שאנו מחשיבים את כל היום לנזירות שלו [ולא משום שאי אפשר לחלק יום אחד לשנים], כי יש להחשיבו אחר הימים שעברו כבר, כי אף כשאתה אומר "מקצת היום ככולו" בתחלת היום, אין הפירוש שאם הוא ממשיך ונוהג בנזירות הרי זה כנוהג נזירות ביום שאינו מן המנין, וודאי שעדיין שם יום נזירות ראשונה עליו, והיות ואתה משייך את סוף היום לנזירות ראשונה, אי אפשר שתחשבנו לנזירות שניה.

וזה אינו שייך אלא בנזירות מאה יום שלא נפסקה עדיין, דאז אנו מחשיבים את כל היום לנזירות שלו, אבל לעיל הרי אנו דנים שיעלה לו תחלת היום ליום שלם ויביא קרבנותיו, ומיד כשהביא קרבנותיו נפקעה נזירותו, ושוב אין שייך סוף היום לנזירותו הראשונה כלל, ואין שייך בה ניהוג נזירות כלל, ולכן יכולים אנו